

# Tandplejebrug blandt ældre i Danmark

En registerbaseret undersøgelse af ældres  
brug af tandpleje med fokus på  
skrøbelighed og brug omsorgstandpleje

En del af SMUHL – Sund Mund Hele Livet

Ina Tapager & Caroline Louise Westergaard,  
VIVE 2023

VIVE

SUND  
MUND  
hele livet

KØBENHAVNS  
UNIVERSITET

VELUX FONDEN

danmark  
SYGEFORSIKRING

Greve  
Kommune

FREDERIKSBERG  
KOMMUNE

# Registerkortlægning i tre dele

## A

Kortlægger kontakt til den almindelige voksentandpleje blandt den voksne danske befolkning i alderen 65+ år

→ hvordan varierer tandplejekontakten varierer med formodede socioøkonomiske og helbredsmæssige risikofaktorer?

## B

Undersøger tandplejetilknytningen i tiden før og efter udvalgte transitioner ind i øget skrøbelighed i alderdommen sammenlignet med relevante kontrolgrupper

→ hvordan ændrer tandplejebrug sig i forbindelse med disse overgange?

## C

Undersøger udbredelsen og karakteristika for brugere af omsorgstandplejen

→ hvordan var kontakten op til tilknytning?

→ hvem "mangler"?

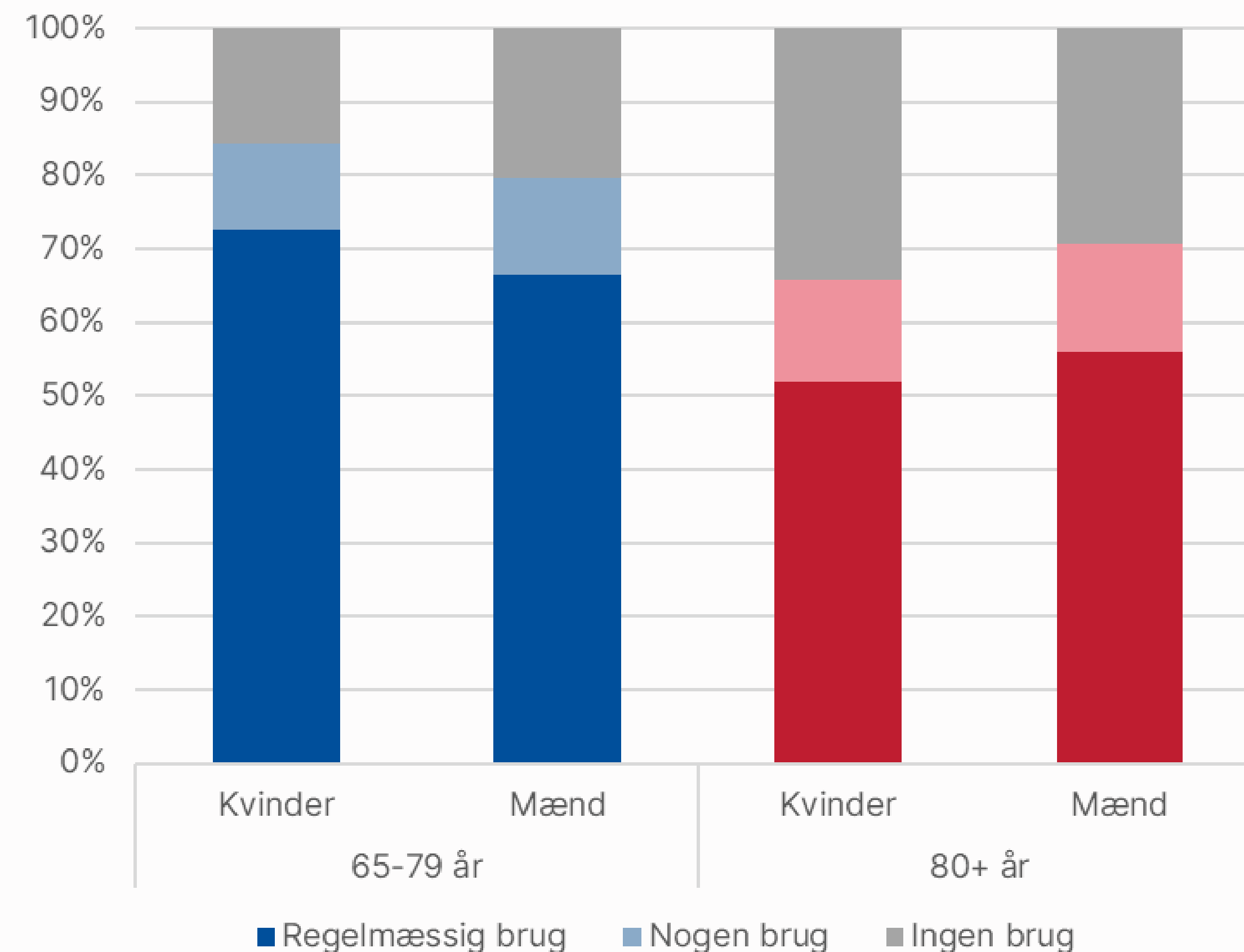
# Del A – Kortlægning af ældres brug af tandpleje og sammenhæng med skrøbelighed

I denne del A fremgår resultaterne af vores undersøgelse af brug af den almindelige voksentandpleje blandt ældre i Danmark, dvs. den kontakt, der registreres med ydelser i sygesikringsregisteret med offentligt tilskud under specialerne tandlæge- og tandplejerydelser.

Alle resultater baserer sig på registerdata. Der henvises til rapporten *Tandplejebrug blandt ældre i Danmark, Ina Tapager og Caroline Louise Westergaard, 2023, VIVE* for fuld dokumentation af data og metode.

- Ca. 70% af 65-79 årige og ca. 50% af 80+ årige går regelmæssige til almindelig voksentandpleje.
- Ca. 20% af 65-79 årige og 30% af 80+ årige har ikke brugt den almindelige voksentandpleje i 3 år.

## Brug af almindelig voksentandpleje blandt 65+ årige i hele den danske befolkning i 2017-2019

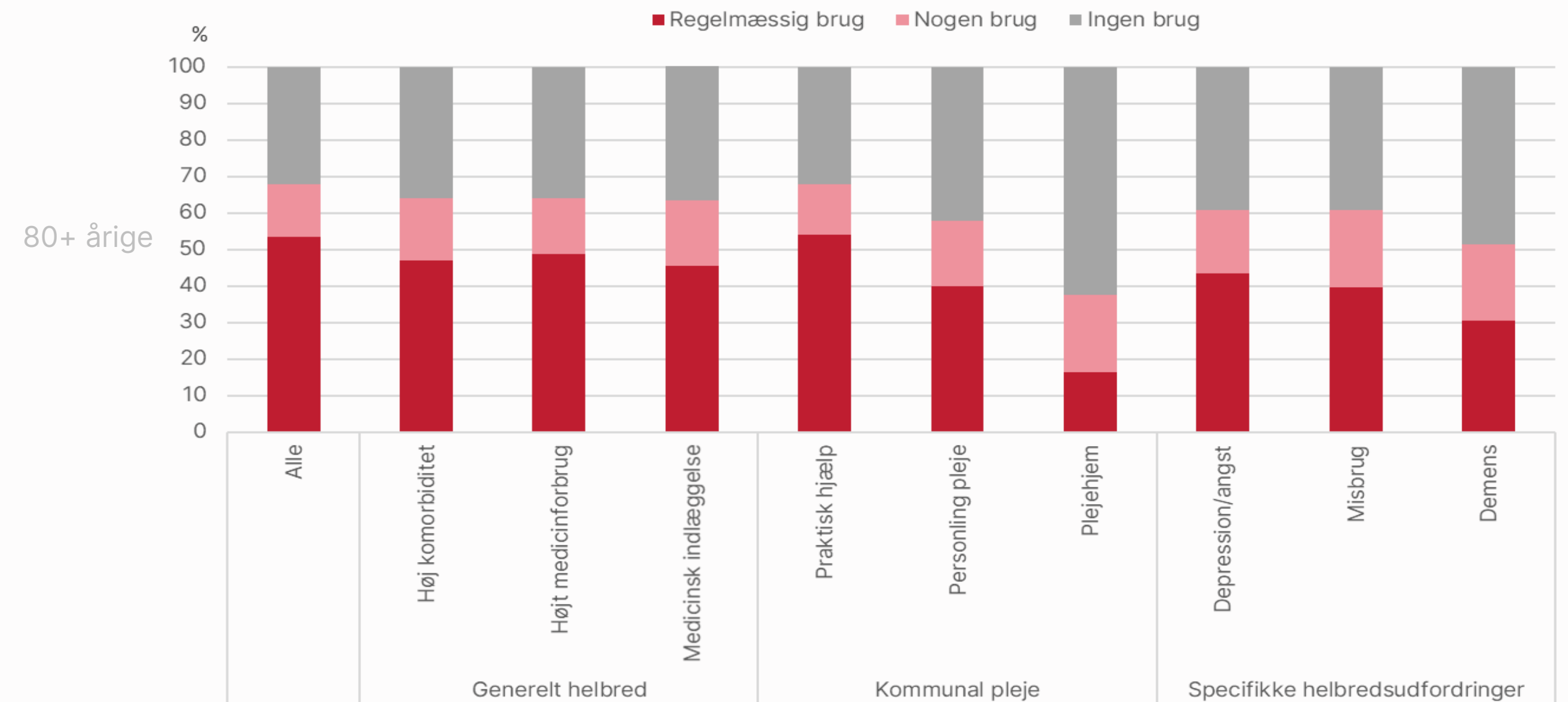
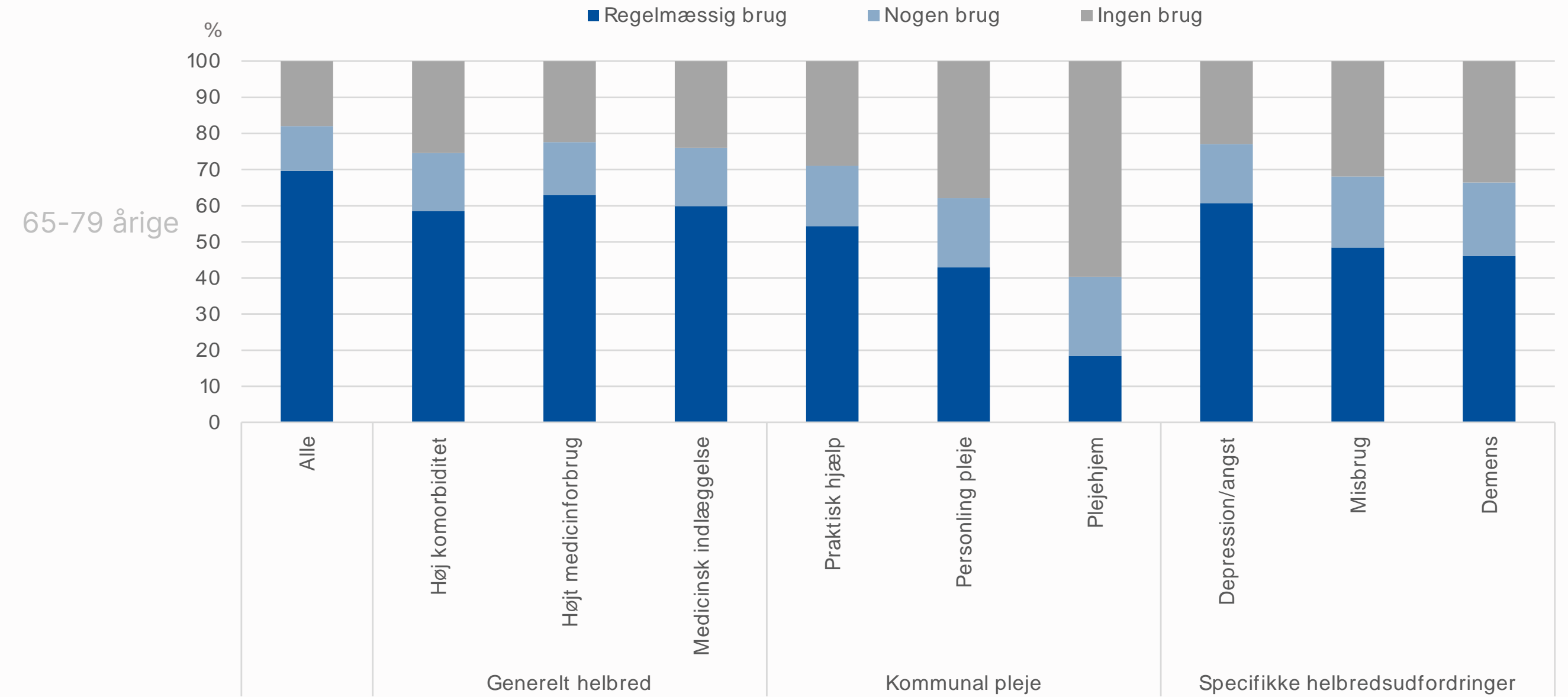


Anm.: Ingen brug: Ingen afregnede ydelser i sygesikringen i den seneste 3-årige periode (2017-2019). Nogen brug: Har ydelser i perioden 2017-2019, men opfylder ikke kriteriet for regelmæssig brug. Regelmæssig brug: Minimum 2 diagnostiske undersøgelser på seneste 3 år, hvor den nyligste ligger inden for de seneste 2 år.  
Kilde: Egne beregninger baseret på Sygesikringsregisteret og befolkningsregistre.



## Brug af almindelig voksentandpleje blandt grupper med forskellige helbredsmæssige risikofaktorer

- Der er en generel sammenhæng mellem de undersøgte helbredsmæssige risikofaktorer og lavere brug af den almindelige voksentandpleje – dog i varierende grad.
- Den lave brug af almindelig voksentandpleje blandt plejehjemsbeboere skal ses i lyset af, at mange plejehjemsbeboere er tilknyttet omsorgstandplejen.



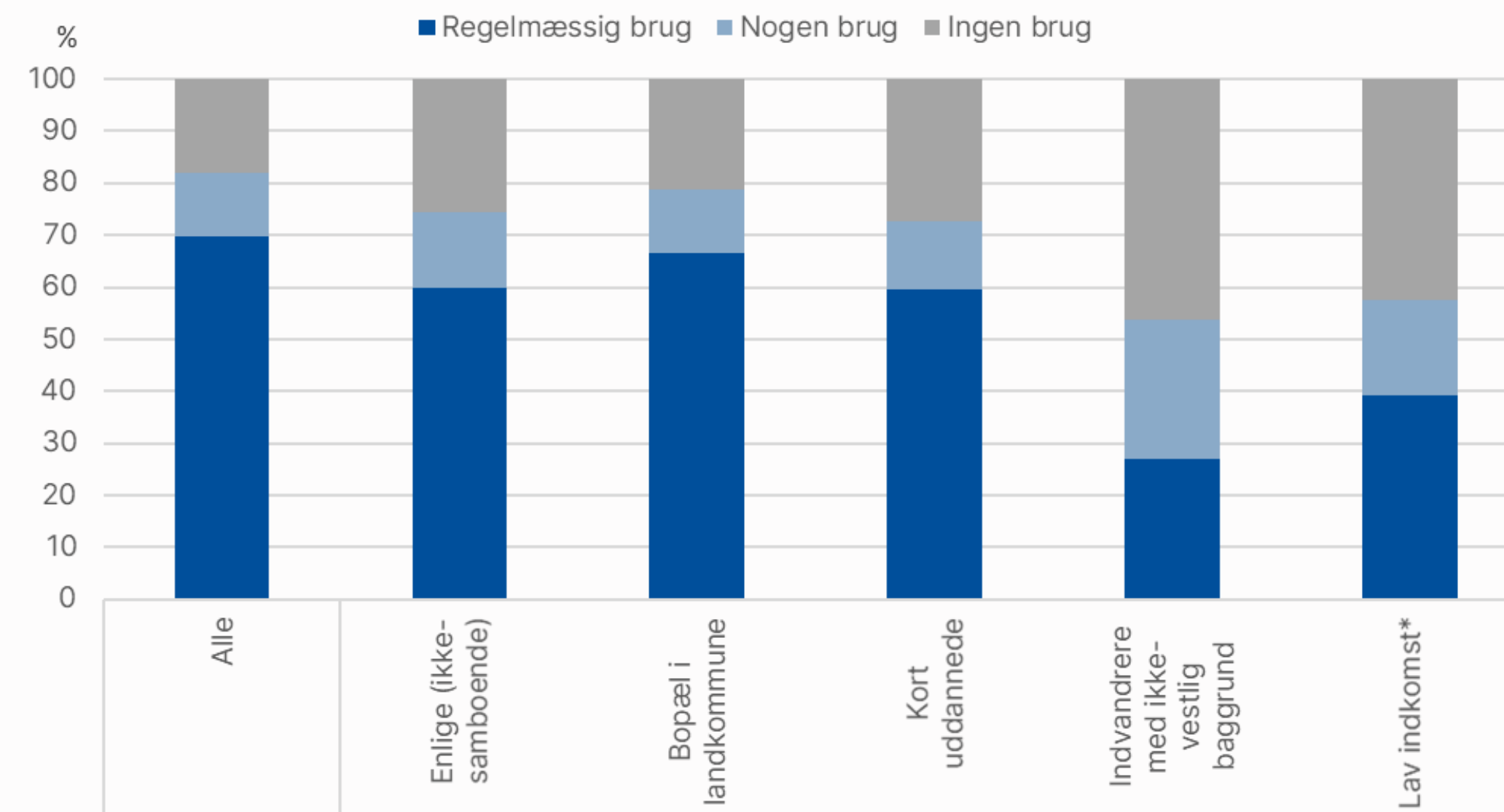
Anm.: For alle risikofaktorer har vi set på, om fordeling på tandplejebrugskategorier var statistisk forskellig for grupper hhv. karakteriseret og ikke karakteriseret ved de givne faktorer. For alle faktorer er fordelingerne signifikant forskellige ( $p < 0,01$ ). Kommunal pleje kategorierne er opbygget hierarkisk efter mest intensive plejeform, dvs. 'praktisk hjælp' er de, der kun modtager praktisk hjælp, 'personlig pleje' er de, der er visiteret til personlig pleje, men evt. også får praktisk hjælp, og den sidste gruppe indeholder de, der har bopæl på et registreret plejehjem uanset oplysninger om visiteret hjemmehjælp

Kilde: Egne beregninger baseret på Sygesikringsregisteret og befolkningsregistre

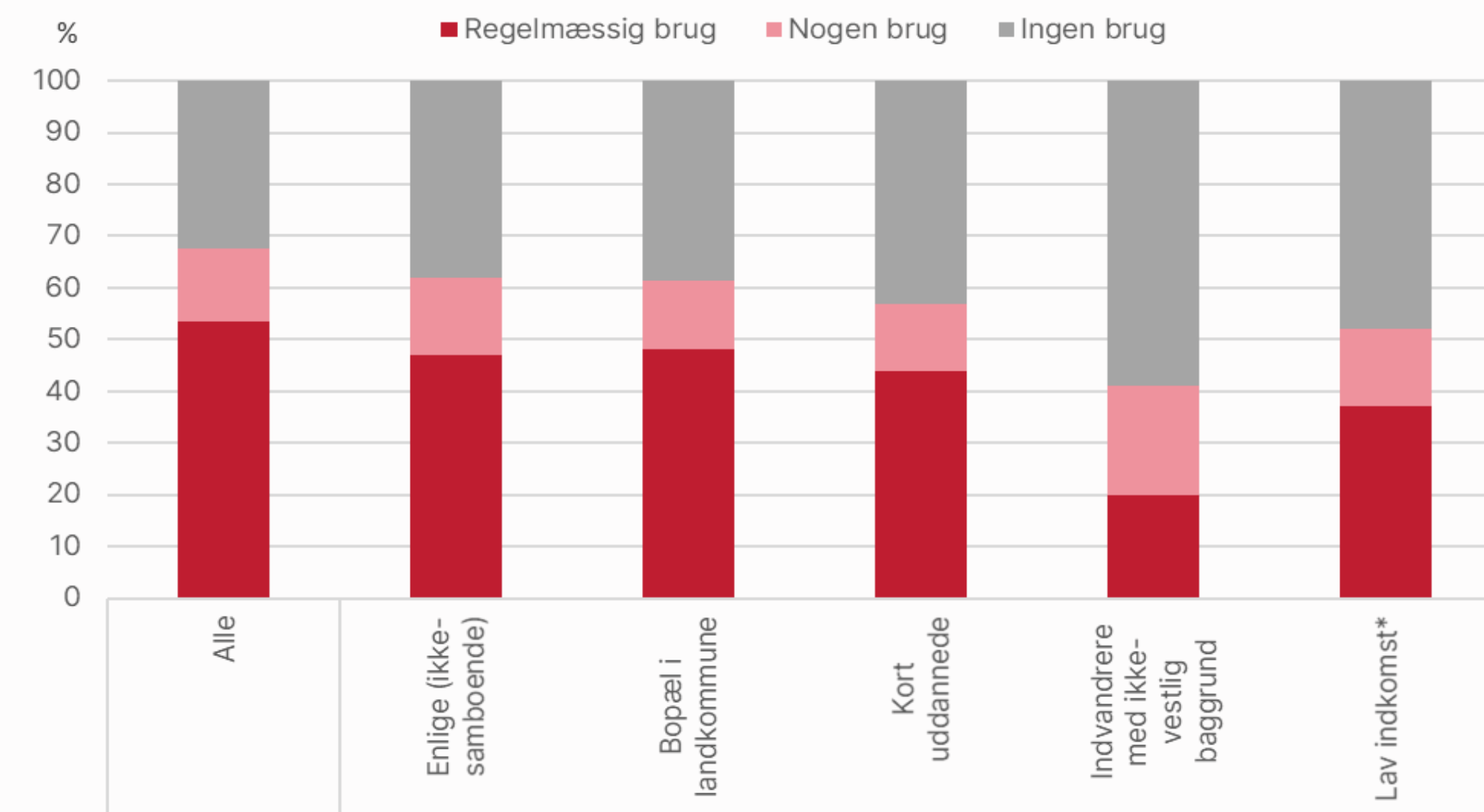
## Brug af almindelig voksentandpleje blandt grupper med forskellige socioøkonomiske risikofaktorer

- Der er en generel sammenhæng mellem de undersøgte socioøkonomiske risikofaktorer og lavere brug af den almindelige voksentandpleje – dog i varierende grad.
- Særligt indvandrere med ikke-vestlig baggrund af et lavt forbrug af den almindelige voksentandpleje.

65-79 årige



80+ årige



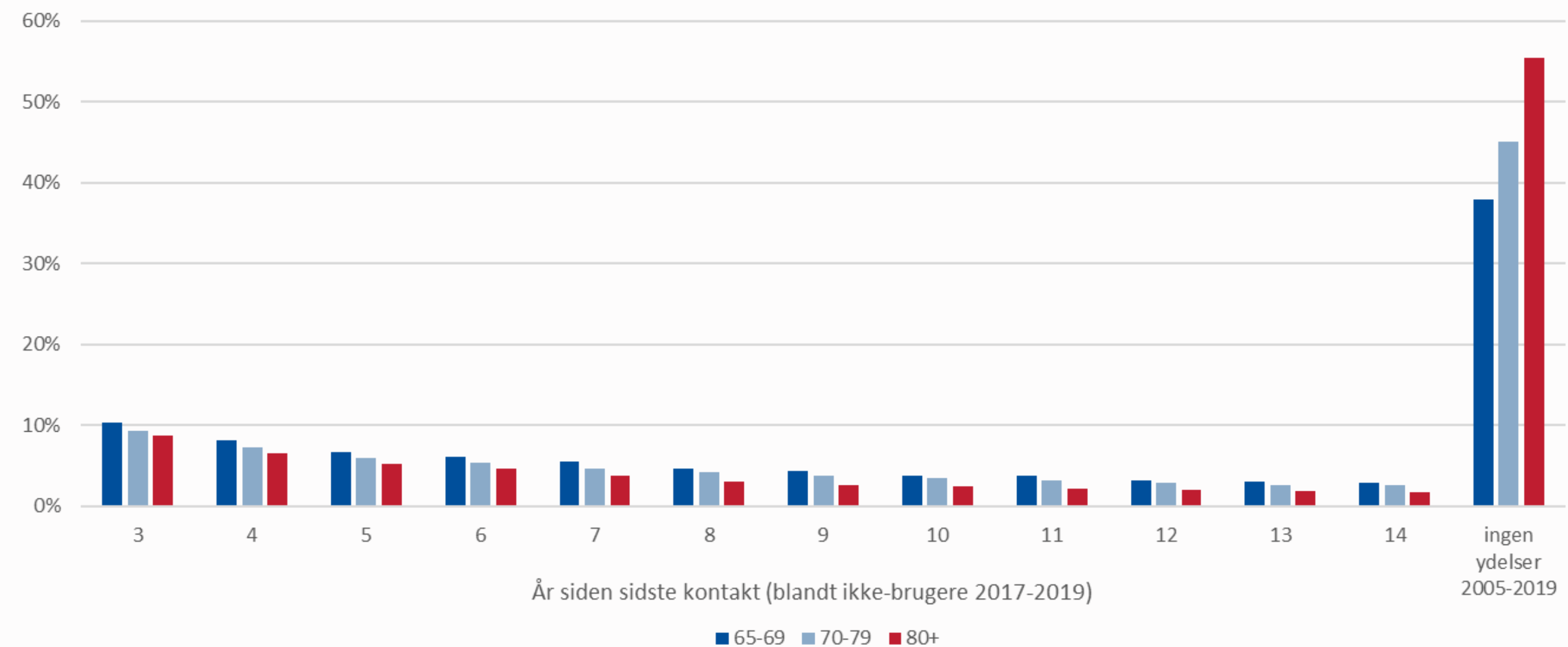
Anm.: For alle risikofaktorer har vi set på, om fordeling på tandplejebrugskategorier var statistisk forskellig for grupper hhv. karakteriseret og ikke karakteriseret ved de givne faktorer. For alle faktorer er fordelingerne signifikant forskellige ( $p < 0,01$ ). Se i øvrigt metodekapitlerne 4 og 5 for nærmere dataafgrænsning og variabel definitioner.

Note: \*Lav indkomst er defineret som personer ækvivaleret husholdningsindkomst i den laveste indkomstdecil baseret på befolkningsniveau.

Kilde: Egne beregninger baseret på Sygesikringsregisteret og befolkningsregistre.

- Ca. 45% af personer uden registeret brug af den almindelige voksentandpleje mellem 2017 og 2019 har ingen registreret brug tilbage til 2005.

## År siden seneste brug af den almindelige voksentandpleje blandt ikke-brugere



Anm.: Omfatter personer, der ved udgangen af 2019 er levende og 65+ år gamle, og som er kategoriseret som ikke-brugere i 2017-2019, N = 247.062  
Kilde: Sygesikringsregisteret 2005-2019.



# Del B – Overgange mod øge skrøbelighed og kontakt til almindelig tandpleje

I denne del B undersøger vi kontakt med den almindelige voksentandpleje over tid for personer mellem 65 år og 89 år. Særligt undersøger vi, om der sker ændringer i kontakten med den almindelige voksentandpleje omkring tidspunkter, der markerer udvalgte overgange mod øget skrøbelighed.

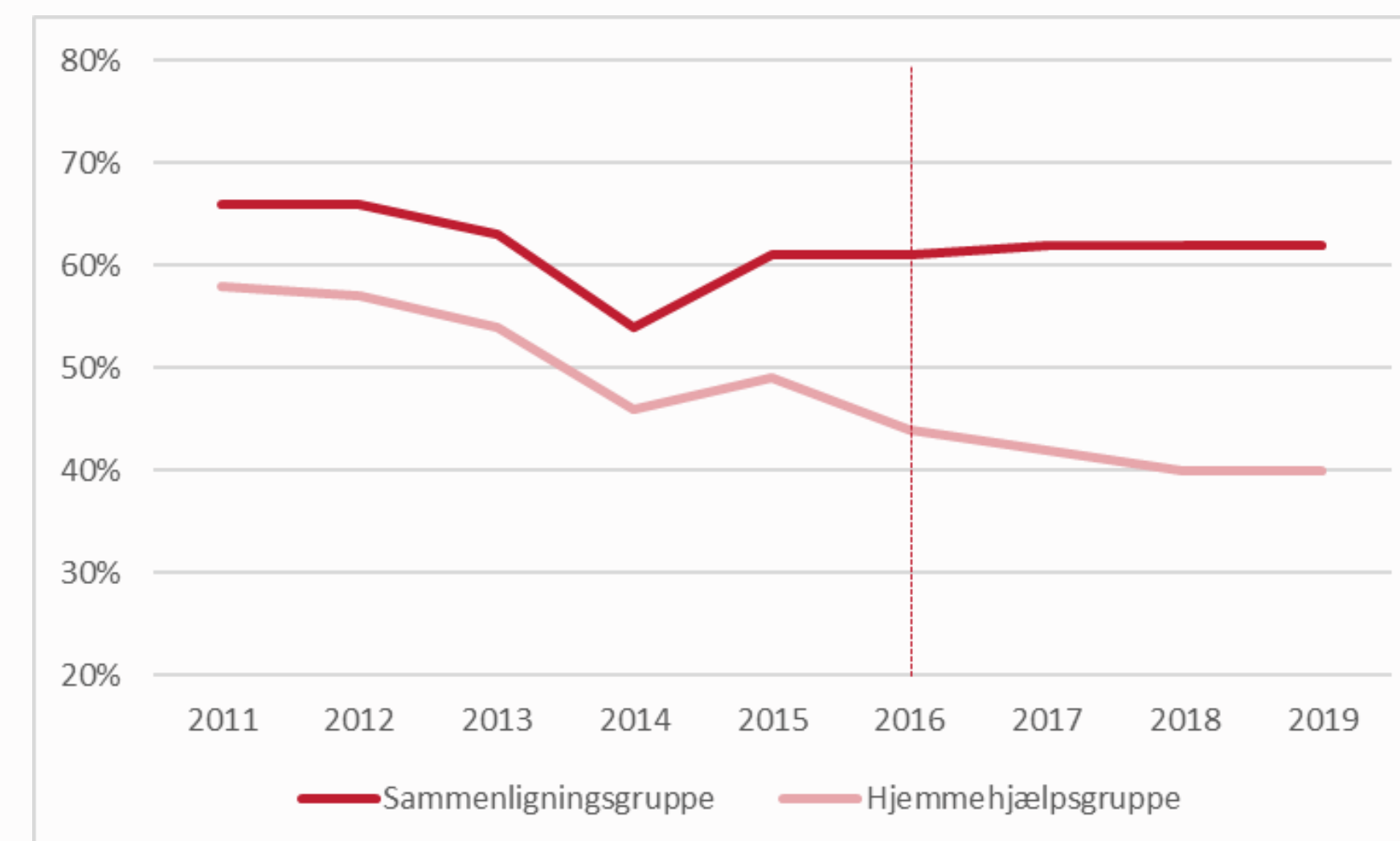
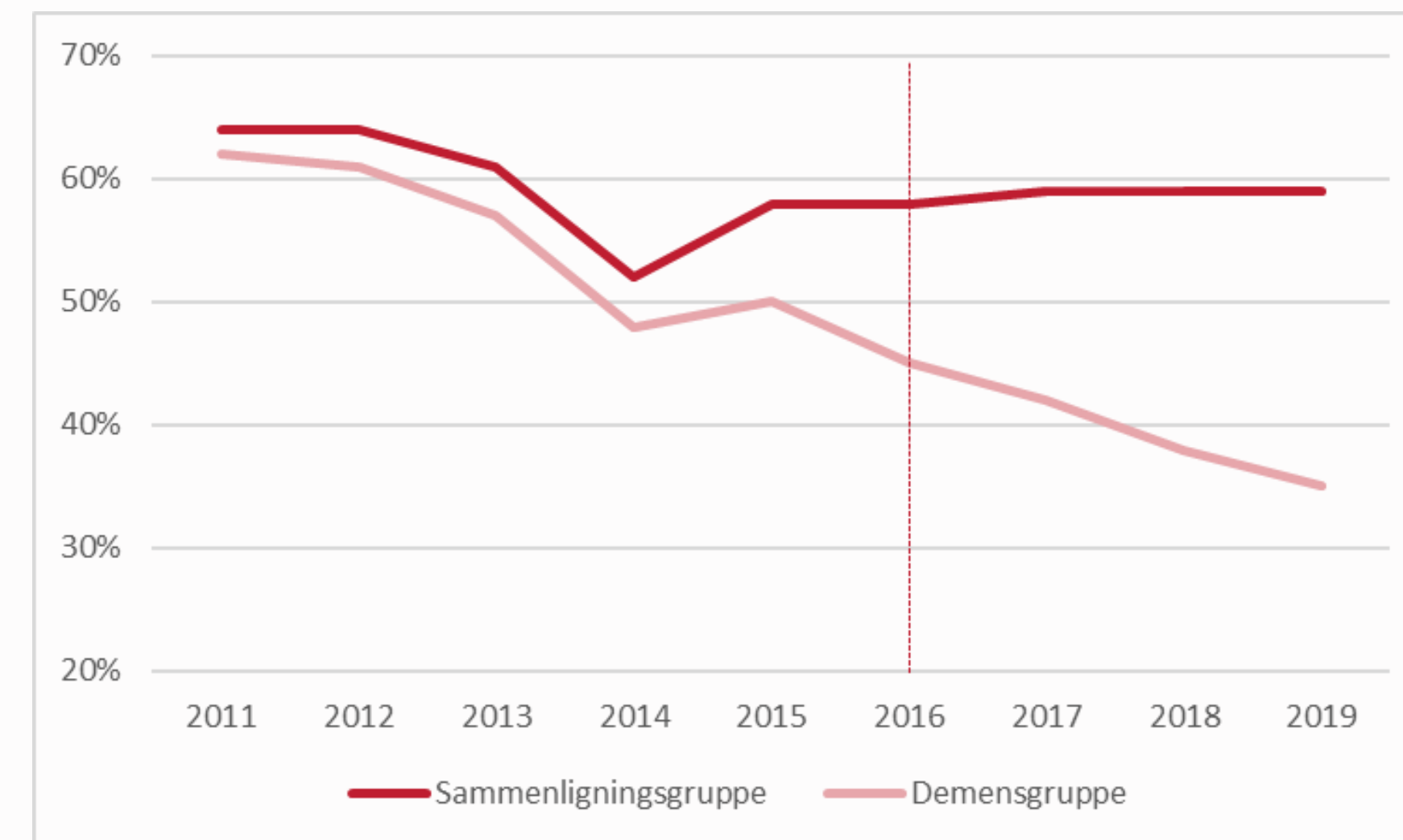
Der undersøges følgende overgange:

- Demens
- Hjemmepleje til personlig pleje
- Tab af ægtefælle
- Indlæggelse (helbredschock):
  - Stroke
  - Hoftefraktur

Alle resultater baserer sig på registerdata. Der henvises til rapporten *Tandplejebrug blandt ældre i Danmark, Ina Tapager og Caroline Louise Westergaard, 2023, VIVE* for fuld dokumentation af data og metode.

Udviklingen i andelen af 65-89 årige, der har minimum en kontakt til den almindelige voksentandpleje i løbet af et år, fordelt på grupper der diagnosticeres med demens eller tildeles hjemmehjælp i 2016 og deres sammenligningsgrupper

- Overgange til demens og hjemmepleje (personlig pleje) er de overgange, der tydeligst associeres med en ændring i kontakten til den almindelige voksentandpleje.
- Faldet i 2013 og 2014 skyldes en ændring i tilskudsordningen og overenskomsten.

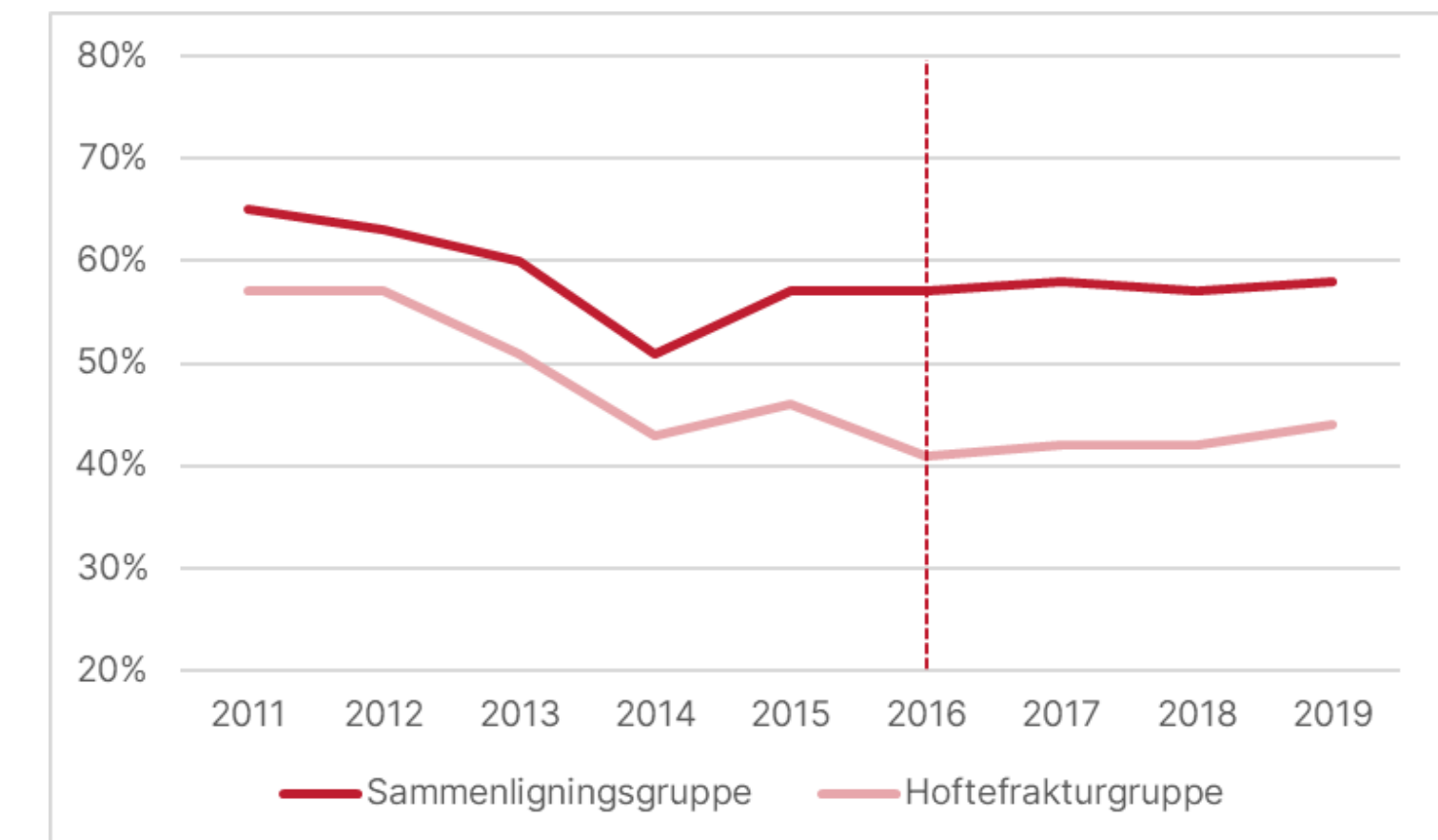
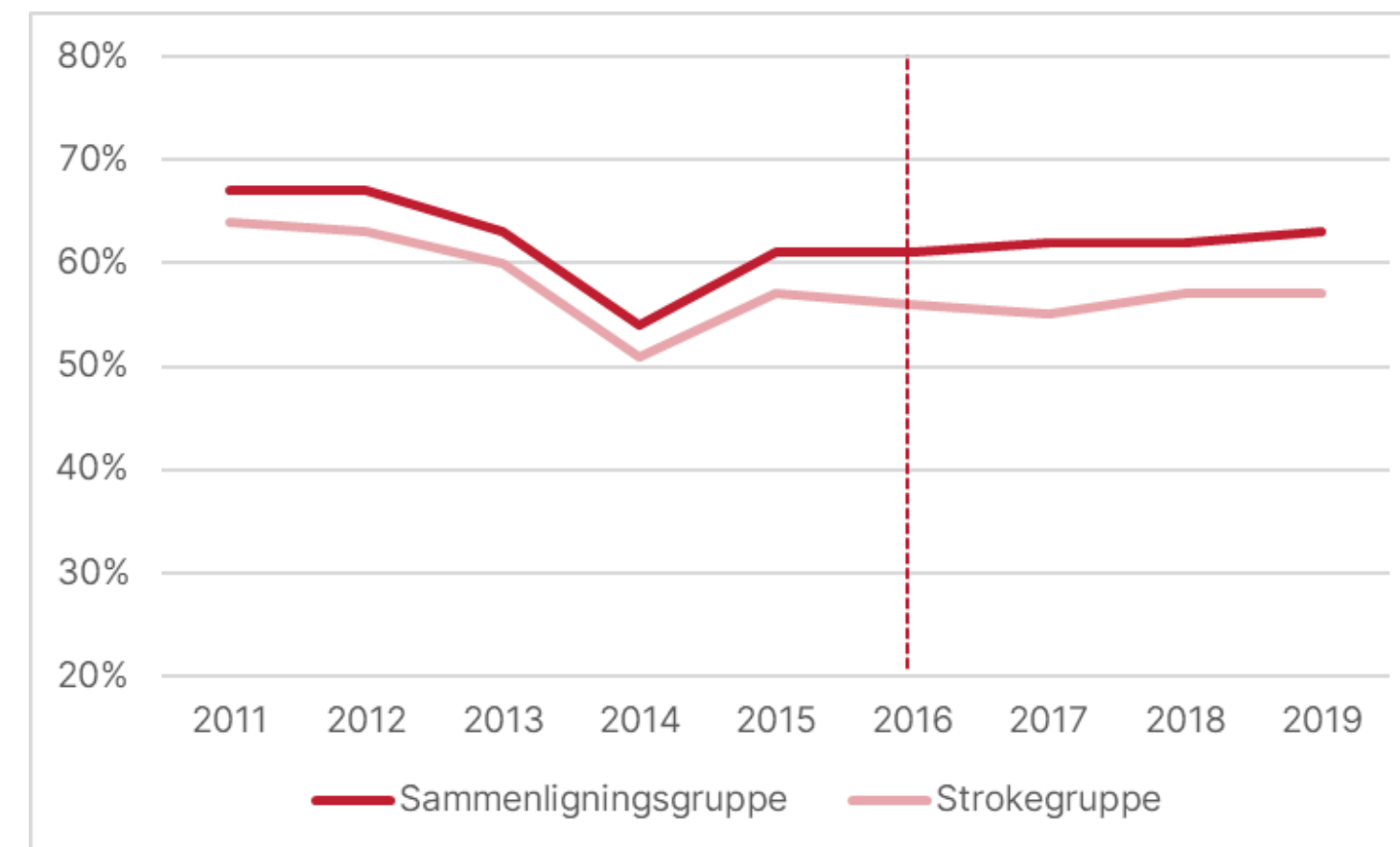
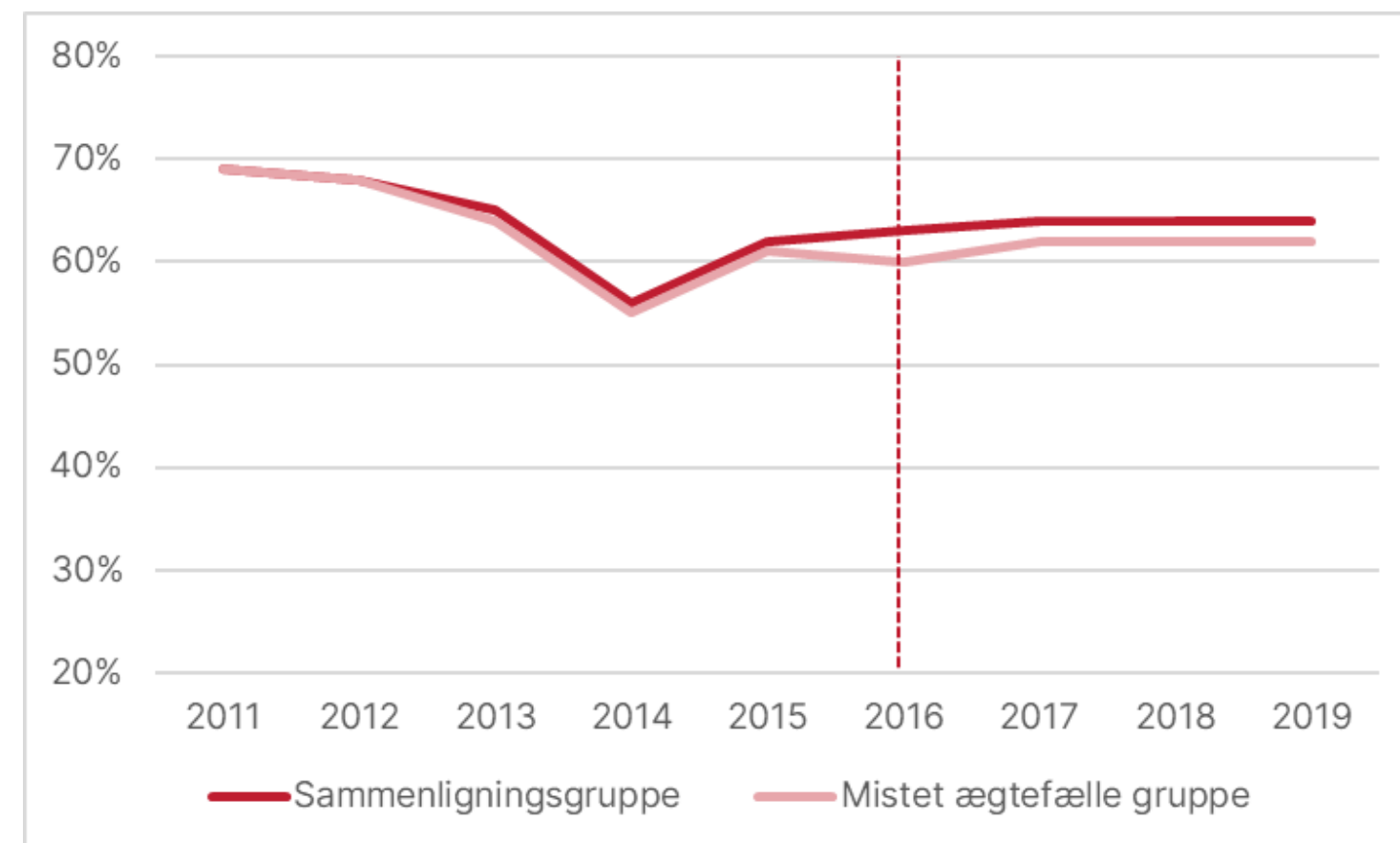


Anm.: Faldet i kontakt i 2013 og 2014 skyldes ændringer i tilskudsordningen i 2013. I 2015 kom der en ny overenskomst, og kontaktniveauet har siden da stabiliseret sig.

Kilde: Danske registre, herunder tandplejeydelser registreret i Sygesikringsregisteret.

- Der ses ikke tydelige sammenhænge mellem at miste en ægtefælle og opleve et stroke og kontakten til den almindelige voksentandpleje. Der sker et mindre fald for personer, der oplever hoftefraktur.

Udviklingen i andelen af 65-89 årige, der har minimum en kontakt til den almindelige voksentandpleje i løbet af et år, fordelt på grupper der mister en ægtefælle, oplever et stroke eller et hoftefraktur i 2016 og deres sammenligningsgrupper



Anm.: Faldet i kontakt i 2013 og 2014 skyldes ændringer i tilskudsordningen i 2013. I 2015 kom der en ny overenskomst, og kontaktniveauet har siden da stabiliseret sig.  
 Kilde: Danske registre, herunder tandplejeydelser registreret i Sygesikringsregisteret.

# Del C – Tilknytning til omsorgstandplejen

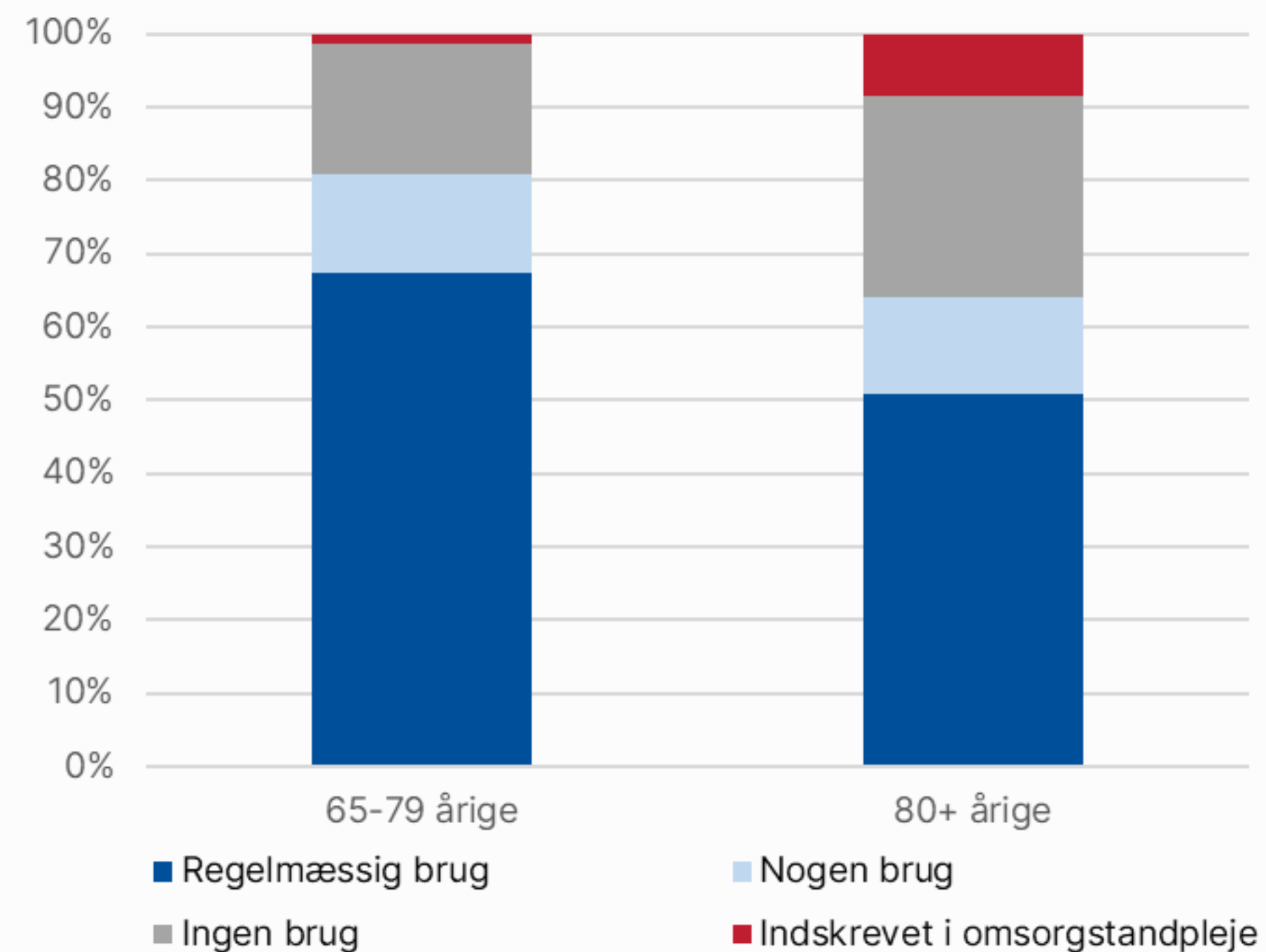


Analyserne I denne del C baserer sig på bidrag med data for indskrivning i omsorgstandplejen fra syv kommuner. Dette muliggør, at vi for disse kommuner kan lave en komplet beskrivelse af tandplejetilknytning på tværs af almindelig privat udbudt tandpleje og kommunal omsorgstandpleje. Dette kapitel præsenterer resultater for tandplejetilknytning, og særligt omsorgstandplejetilknytning, blandt borgerne i de syv kommuner: Frederiksberg, Greve, København, Randers, Svendborg, Varde og Aalborg.

Alle resultater baserer sig på registerdata samt kommunale opgørelser over indskrivninger i omsorgstandplejen. Der henvises til rapporten *Tandplejebrug blandt ældre i Danmark, Ina Tapager og Caroline Louise Westergaard, 2023, VIVE* for fuld dokumentation af data og metode.

- Der er ca. 1% af de 65-79 årige i de 7 kommuner, der er tilknyttet omsorgstandplejen.
- Der er ca. 9% af de 80+ årige i de 7 kommuner, der er tilknyttet omsorgstandplejen.

## Tilknytning til tandplejen blandt borgerne i 7 kommuner i 2017 til 2019.



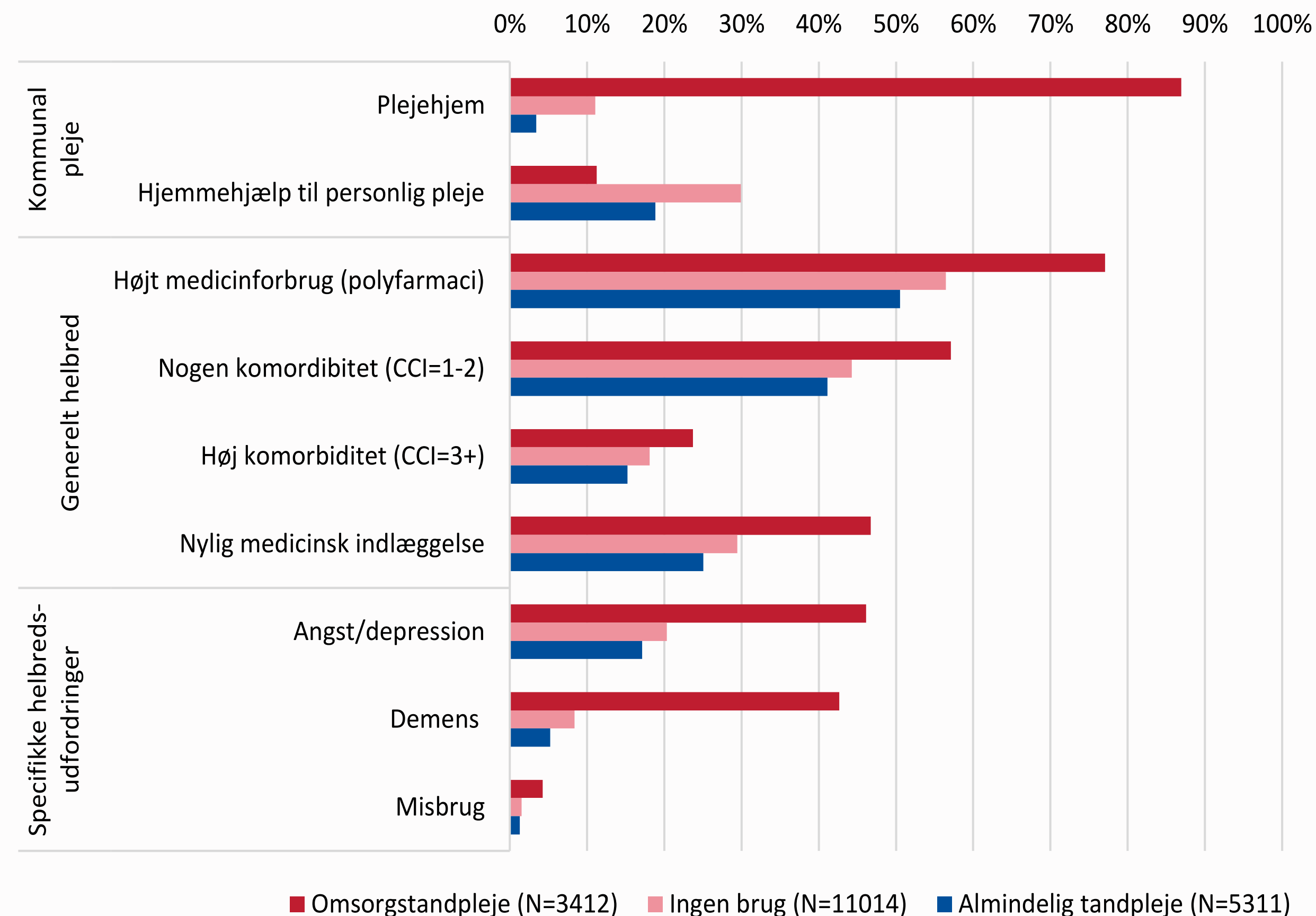
Anm.: Gruppering af tandplejebrug er baseret på oplysning om indskrivning i omsorgstandpleje (ethvert tidspunkt op til og med 2019 i tilgængeligt data). For personer, der ikke findes i omsorgstandplejedata, følger grupperingen den tidligere anvendte gruppering baseret på sygesikringsydelse over den 3-årige periode 2017-2019. Data gælder borgere, der ved udgangen af 2019 var 65+ og bosat i kommunerne: Frederiksberg, Greve, København, Randers, Svendborg, Varde og Aalborg, N = 178.787. Kilde: Baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og fra kommunerne.

Personer i omsorgstandplejen er ældre og syge ( $\approx$  personer på plejehjem)

Personer i omsorgstandplejen er markant mere belastede end dem, der benytter almindelig privat tandpleje

Personer der ikke har kontakt til nogen former for tandpleje er også systematisk mere belastede end dem, der benytter almindelig voksentandpleje.

Andelen af borgere, med forskellige brug af tandpleje, der har forskellige helbredsmæssige risikofaktorer.

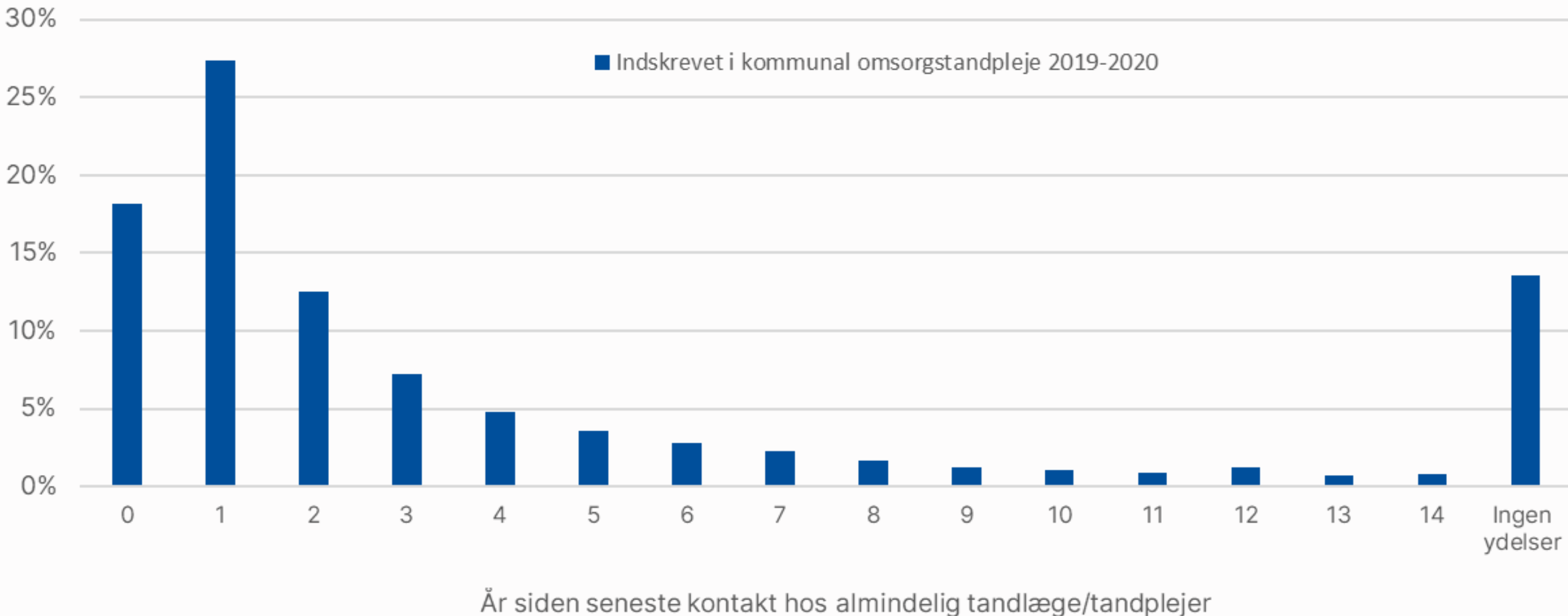


Anm.: Gruppering af tandplejeb brug er baseret på oplysning om indskrivning i omsorgstandpleje (ethvert tidspunkt op til og med 2019 i tilgængeligt data). For personer, der ikke findes i omsorgstandplejedata, følger grupperingen den tidligere anvendte gruppering baseret på sygesikringsydelse over den 3-årige periode 2017-2019. Data gælder borgere, der ved udgangen af 2019 var 80+ og bosat i kommunerne: Frederiksberg, Greve, København, Randers, Svendborg, Varde og Aalborg, N = 40.138.

Kilde: Baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og omsorgstandplejeindskrivning fra kommunerne.

Over halvdelen (58 %) af de 65+ årige borgere, som er blevet indskrevet i omsorgstandplejen i de syv kommuner i løbet af 2019 og 2020, har haft et forbrug af tandplejeydelser i de foregående 3 år.

År siden seneste kontakt hos almindelig voksentandpleje inden indskrivning i omsorgstandplejen.



Anm.: Data vedrører 65+-årige personer indskrevet i omsorgstandplejen i 2019-2020 i kommunerne: Frederiksberg, Greve, København, Randers, Svendborg, Varde og Aalborg, N = 2.894.  
Kilde: Sygesikringsregisteret 2005-2020 samt kommunale data vedr. indskrivning i kommunal omsorgstandpleje.



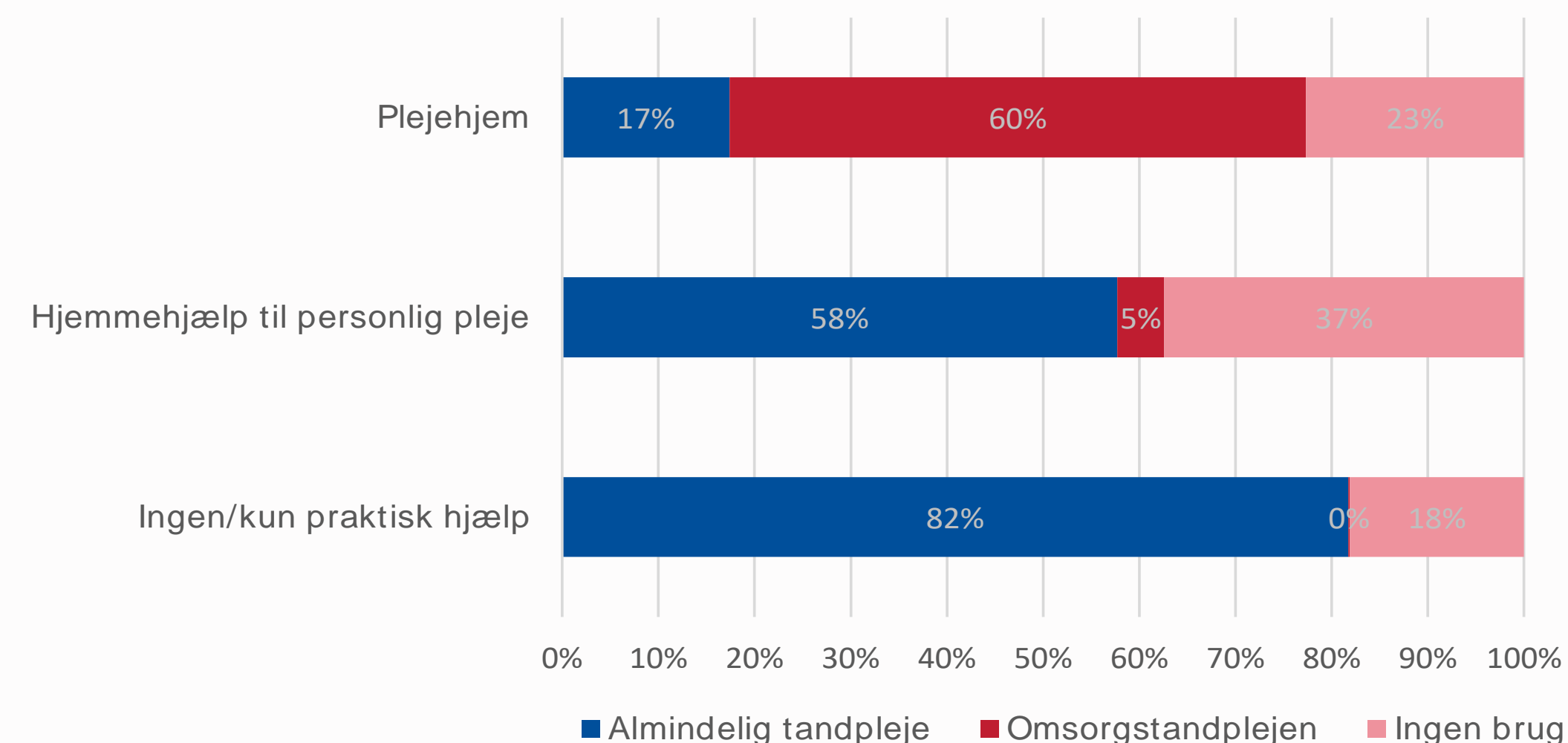
23% af borgere på plejehjem er hverken tilknyttet den almindelige voksentandpleje eller omsorgstandplejen.

37% af borgerne visiteret til personlig pleje er hverken tilknyttet den almindelige voksentandpleje eller omsorgstandplejen.

Der er dermed et potentiale for få flere personer tilknyttet tandplejen, da det er personer kommune allerede har kontakt til.



Borgeres tilknytning til forskellige former for tandpleje fordelt på efter plejebehov i de 7 kommuner



Anm.: Gruppering af tandplejebrug er baseret på oplysning om indskrivning i omsorgstandpleje (ethvert tidspunkt op til og med 2019 i tilgængeligt data). For personer, der ikke findes i omsorgstandplejedata, følger grupperingen den tidligere anvendte gruppering baseret på sygesikringsydelse over den 3-årige periode 2017-2019. Data gælder borgere der ved udgangen af 2019 var 65+ og bosat i kommunerne: Frederiksberg, Greve, København, Randers, Svendborg, Varde og Aalborg, N=178.787.  
Kilde: Baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og fra kommunerne.